

Folytatás

Aztán '98. február 17-én, egy fekete napon az újságokba visszakerültek a nekrológok. Ezúttal nem tévedésből. Túl a kilencvenen, a hazától és a szülőföldtől 53 évi távollét után, elhagyatottan, csalódottan halt meg a floridai Astorban. Halálát titkolózás és találgatás lengte körül. Felröppent a hír, talán nem is természetes halállal távozott. Válaszként előkerült egy „hivatalos verzió” az öngyilkosságáról, amiben sokan máris kételkedni kezdtek. Csakúgy, mint az amerikai halottkém jelentésében.

A legmeghökkenőbb, egymásnak ellentmondó tézisek láttak napvilágot, amelyek csak az öngyilkosság tagadásában egyeztek.

Legtöbb forrás nyíltan gyilkosságot kiált, aminek kitervelőit és végrehajtóit a „kinek használ?” elv alapján a román sovíniszták vagy a magyar balliberálisok körében kell keresni.

A gyanakvók nem kímélik harmadik feleségét, Maryt sem, akivel halálakor kettesben tartózkodtak otthon. (Célzatosan megjegyzik, hogy Mary addigra már két férjet is eltemetett.⁷) „Egyedül volt, övéi nélkül” – mondja egy írás, nem számítva „övéi” közé feleségét.⁸ Fia, Géza szerint apját halála estjén Mary jogtalan vádakkal illette. A Németországban élő fia, Endre is megkérdőjelezi az öngyilkosságot.⁹ A tényként közölt hipotéziscsokorra a következő szöveg teszi fel a koronát: „*Ami pedig a halál körülményeit illeti, tény, hogy csendesesen elaludt. Orvosfelesége tanúsítja.*”¹⁰

Az értesülések a helyszínt illetően sem egyeznek jobban. Egyesek szerint az épületben, pontosabban: hálósobájában érte a halál. Mások úgy tudják, a kertjében találták agyonlőve, megint mások szerint kedvenc helyén, a tornácon, ahonnan gyakran puskázott az elszaporodott mókusokra.

A történetekben csak az közös, hogy a halott mellett hevert kedvenc vadászpuskája, az olvasóra bízva, hogy öngyilkosság vagy önvédelem fegyvereként-e. (Nem elhanyagolható, Wass Albert ifjú korában országos céllövő bajnokságon új rekordot állított fel,¹¹ és még '96 körül is azt írta: „*Ez évben eddig 18 mókust lőttem le a madáretetőről, tizennyolc lövéssel.*”¹²)

A fegyver használatával kapcsolatban csak egy forrás foglal állást. A kilencven éves gróf – úgymond – aligha bírta a súlyos vadászpuskát úgy kitartani, hogy önmagát főbe löje vele.¹³

A történetekkel kapcsolatban közös barátunkat közel egy év múlva sikerült szóra bírnom, de ő is csak a ködöt sűrítette: „*Különös, végtelenül különös. Albert nem az a fajta volt, aki főbe lövi magát. 'Öngyilkossága' engem Márai Sándoréra emlékeztet,*

akit jobb kezében pisztollyal találtak holtan. Csakhogy én ismertem Márait. Balkezes volt."

Wass Albert a Floridai-félsziget közepén, az Ocala Nemzeti Parkban, gyakorlatilag az erdőben lakott emeletes házában, amihez 3,5 hold kert is tartozott. Harmadik feleségével, Maryvel harmonikus házasságban éltek.

Az író négy fia Amerikában él (Vid, a legidősebb, egy tisztító vállalat tulajdonosa, Huba, az USA hadseregének tábornoka, később fődandártábornoka, Miklós pénzügyi szakértő, Géza pedig egy környezetvédelmi tanácsadó hivatal tulajdonosa). Legkisebb fia, Endre, Németországban, a Hamburgi Egyetem közgazdasági szakán professzor.

Wass Albert a Floridai Egyetemen töltött 13 évi tanárkodása után szerény nyugdíjat kapott, amit a fiai közösen egészítették ki. Az anyagiak intézésével a legközelebb lakó Gézát bízták meg.¹⁴

Az idős házaspár egyre nagyobb anyagi gondokkal küzdött. Wass Albert egy barátjának írta, hogy sürgősen pénzre lenne szüksége, mert a biztosító nem téríti meg egyes orvosi költségeit és eladósodtak.¹⁵ A télen alig fűthető, százéves épület 1991-re gyakorlatilag lakhatatlanná vált. Az ekkor odalátogató Géza fia is motelban szállt meg. Tatarozásra azonban az író haláláig nem került sor. Sőt, eladósodva az értékvesztett házat olcsón eladta saját fiainak.

1992-től áldatlan veszekedések zajlottak Mary és Géza, illetve az író más családtagjai között.¹⁶ Mary követelte, hogy az író fiai behatóbban gondoskodjanak az idős, beteg emberről. Elsősorban a ház megjavításáért harcolt, abból pedig nem engedett, hogy a tönkrement hűtőszekrény helyett újat vegyenek, ne használtat.¹⁷

1993 februárjában így írt: *„Második »gutaütésem« következtében jobb kezem és karom kissé megbénult, s ennek következtében a kézírásom olvashatatlan, gépírásom pedig, amit tizenkettedik évem óta folytatok, szintén »nehézkes«, mivel kezem nem mindig azt a betűt üti le, amelyiket kellene. (...) Sajnos sok könyvem nekem sincs meg, miután fiaim a tábornoktól lefelé, nagyon kiábrándultak a magyarokból, és magyarul megjelent könyveimet téves időpazarlásnak minősítik, ami még a magyarokat sem érdekli. (...) Sajnos öt pompás fiamból egyik sem »magyar«, ahogy kellene, mert szerintük a magyarok vagy nácik, vagy kommunisták, vagy csalók. Csak a »régiek«, akiről én írtam, voltak a magyarok. De ezeket már mind kipurisztították...”¹⁸*

A magyarságot ért sorsfordulat boldogsággal töltötte el. Úgy érezte, szenvedésének és önfeláldozó munkájának beérett a gyümölcse. Csak az elvesztett időt sajnálta: *„Sajnos a szabadulás napjai számomra már elkésve érkeztek. Szó sem lehet arról, hogy útra engedjenek. Ez három orvos együttes véleménye. Azt mondják: »majd jövő évben!« De én már tudom, hogy jövő év nem lesz, s ha lenne is, én már csak »ültömből« nézem a világot.”¹⁹*

Rövidesen rádöbbsent, a felszabadult óházában a felszín alatt semmi nem változott. Hiába szűnt meg Magyarországon a kommunizmus, az új rendszer urai láthatatlan

feketelistára tették, és a könyveire ezután sem talált kiadót. „Ez ellen nincs orvosság”²⁰ – kesergett.

'96 júniusában a Magyar Köztársaság belügyminiszterétől mégis magyar állampolgársági igazolást kért. Magyarként kívánt az óhazába látogatni, vagy talán csak egy megkésett szimbólumra várt.

„Ha arra gondolok, hogy ez a sok tehetséges ember idegenbe kényszerül vinni ötleteit, munkáját és képességeit: sírni szeretnék! Lehetséges az, hogy a magyarság kivesse magából tudósait, feltalálói, szakembereit? Nem örült balgaság az, hogy önfejtő makacssággal elúzi azokat, kikért más országok versenyeznek?”

„Talán egyszer hazahívna. És akkor gyalog is, és ha nem lesz már lábam: a hasamon csúszva! De hazamegyek. Bármikor és bárhol.”²¹

Azonban nem hívták. Sőt! Egy évi jogi huzavona után értesítették, hogy az igazolást megkapja, de csak ideiglenes formában.²² A megaláztatás lelke mélyéig megbántotta és felháborította.

Kilencvenedik évéhez közeledve elhatalmasodtak a betegségei. 1994-ben magánlevélben írta: „Az én életem már valójában véget ért. Háborús sebesülésemből kifolyólag gyógyíthatatlan bénulás áldozata lettem, kézzel már nem is tudok írni, géppel is nagyon nehezen. Már csak tollba mondok.”²³

1996 márciusában pedig: „Az egészségem nem a legjobb, az igaz, de nagyobb baj az öregség. (...) Hát 88-at megértem, s a bolondulás se következett még be, de egyéb, kisebb bajok kezdenek már háborgatni. De azért nem kell megijedni: akire szüksége van még a Jóistennek, az nem pusztul el hamar, s nekem még van elintézni valóm ezen a földön.”²⁴

Egy hónappal később: „... Én fél lábbal oda-túl vagyok már, s fiaim, bár öten vannak, sajnos beszélni se tudnak már magyarul. Az amerikai jólét és ennek elnyerhető lehetőségei megbabonázták őket. Több mint fél éve nem láttam már egyiket sem. De már nekem sincs sok időm hátra és akkor »hazatérek« megint Isten országába, kedves-szép Erdélyembe. S ha az Úr lehetőséget nyújt ahhoz, hogy időnként »kísértet« is lehetek, jól megriasztom a bocskorosok leszármazottait!”²⁵

Ugyanaz évben Zas Lórántnak: „...Szeptember 24-én délben, gépkocsibaleset áldozata lettem. Egy másik kocsit belém szaladt. Úgy szedtek össze a mentők itt Astorban, és vittek is egyenesen az umatillai kórházba. Én akkor csak félig éltem. Emlékszem, hogy nagyon fájt a fejem, különösen, amikor összefércelték a fejemet (koponyarepedésem volt), fiaim egymásután érkeztek, halottnézőbe, de ennek ellenére nem haltam meg.

Az orvosok szerint »szerencsésen« kaptam az ütéseket. Szerintük maradandó »bajom« csak az emlékező tehetségemmel lesz, ami szerintük lassankint helyre billenhet úgy-ahogy.

Amint láthatod, a gépírás még mindég nehezen megy.

Elég az hozzá, bármit is mondanak az orvosok: túléltem ezt is, mint sok egyebet a háború során. Bajaim csak akkor kezdődnek, amikor odáig jutok, hogy újra

elkezdhetek írni. Azt még nem tudom, hogy mi lesz akkor. De remélem a legjobbakat.

Itt kell még megmondjam, hogy feleségem, Marika, kezdettől fogva mellettem volt, és harcolt a fiaimmal, kik azt tervezték, hogy valami (barátságosabb) bolondok házába tesznek. Így tehát itthon vagyok, és itthon is maradok.”²⁶

Koponyasérülése miatt az emlékezete olykor kihagyott. A látása is szinte teljesen elhagyta, így volán mögé nem ülhetett többé. Ha a közeli étterembe mentek, Mary („Marika”) vezetett. Érkezéskor kis sámlit állított az autó ajtaja elé, s arra léptetve támogatta ki az idős író.

1998 januárjában Mary szinte kizárta a házból az író barátait. Wass Albert utolsó születésnapját nem a családja körében, hanem barátaival ünnepelte vitéz Kiss Bélánál. Ajándékképpen megmaradt könyveit osztotta ki közöttük. Leveleiben anyagi nehézségekről számol be.²⁷

Wass Albert 1998. február 17-én hajnali 3 óra 20 perckor hunyt el. Temetési szertartását 22-én az astori templomban egy magyar református pap és a szcientista egyház képviselője vezették le. Rosszakarói még utolsó útját is próbálták meggyalázni a vallási fogalmak egybemosásával. Wass Albert – bár két felesége (Elizabeth és Mary) a szcientista egyház hívei voltak – haláláig református maradt. A Christian Science egyébként a reformáció után Amerikában alapított egyház, amelynek semmi köze nincs a főleg Európában elterjedt szcientológia tanításaihoz.

Miami református lelkésze, Lukácsi Éva így emlékezik: *„Sem a gyászistentiszteleten, sem a magánbeszélgetésekben nem említett senki egyetlen szót sem Wass Albert halálának körülményeiről. Különös csend vette körül távozását. (..) Wass Albert író halála körülményeiről a család – még a novemberi találkozáson is – mélyen hallgatott. Nem akartak egyetlen szóval sem nyilatkozni erről.”²⁸*

Valószínűleg ez a lefojtottság robbantotta ki a vadabbnál vadabb mendemondákat. A haláleset krónikásai a hiányzó információt homályos körülírásokkal és kétértelmű kifejezésekkel pótolták, amelyek számtalan félreértést és valóságtól elrugaszkodott történetet eredményeztek.

Kivételesen mindig jól értesült öreg barátomtól sem kaphattam pontosabb híreket. „Sajnálom, de most magam is bajban vagyok. A lányaim gondnokság alá akarnak helyezni. Az erdélyi magyar újságíróknak vettem egy kis házat, s a lányaim ennyivel kevesebbet örökölnek. Orvosi bizottsággal vizsgáltatnak, hogy épelméjű vagyok-e. Ha sikerrel járnak, halálomig gondnokság fog rendelkezni a vagyonom felett. Bizony, ez itt Amerika, a pénz hazája!”

Az író barátai és tisztelői a család titkolózása ellenére tudni akarták a halál körülményeit. Géza saját verziójában írta le apja utolsó napjának történéseit.

Ez szerint február 16-án reggel Mary rémülten hívta őt, mert apja öngyilkossággal fenyegetőzött, ha ők ketten (Mary és Géza) nem tudnak az anyagiakban megegyezni. Géza – állítása szerint – este elment hozzájuk, de Maryvel nem jutottak egyezsége, bár ő felajánlotta, hogy a havi plusz számlákat kifizetésre küldje el az irodájába. Mary azzal vádolta, hogy csak „aprópénzzel” segítik őket, soha nem

szerették apjukat, csak dicsőséget akartak tőle. Géza a döntést következő hétvégére halasztva hazautazott.²⁹

Írása nem tér ki a vita konkrét okára. A két öreg időnként ellátogatott Mary lányaihoz Arizonába. Előző év őszén Eustisban két hónapra kibéreltek egy olcsó kis lakást. A 76 éves Marynek pihenést jelentett a lányai közelsége. Most is mentek volna, de nem volt rá pénzük.³⁰

A továbbiakban csak Mary – a helyi seriffnek tett – vallomására támaszkodhatunk. A veszekedés után Wass Albert és Mary hajnalig kettesben nézték a televíziót. Három óra 20 perc körül az író szó nélkül felállt, és átment a hálósobába. Mary úgy vélte, lepihenni, de pár pillanat múlva meghallotta a lövést. Értesítette a helyi seriffet, s a rendőri vizsgálat alatt megérkeztek az író családtagjai is.

- Wass Albert: 90 évesen: Elértem azt a kort, amikor szabadon intézkedhetek magammal.

Wass Albert kilencvenedik születésnapján mondta, hogy „elértem azt a kort, amikor szabadon rendelkezhetek magammal. A hivatalos verzió szerint a 44-es Smith and Wesson 292-es revolverével föbe lőtte magát. Prof. Dr. Bokor Imre nyugalmazott ezredes szerint egy ilyen lövést szinte lehetetlen túlélni. Az elsütés pillanatában az áldozat valószínűleg fájdalmat se érez, és a halál majdnem azonnal beáll.

Prof. Dr. Papp Lajos, a világhírű szívsebész a következőket nyilatkozta: „*A boncolási jegyzőkönyv egyértelművé teszi, hogy Wass Albert ezzel a szívvel még sokáig – évekig – élhetett volna. Sőt, egyéb belső szervi betegsége sem volt, ami közeli halálát okozhatta volna.*”

A történetek tisztázásában sokat köszönhetek könyvei kiadójának, Turcsány Péter írónak, aki a titkolózást és bizonytalanságot megelégtelve a halál helyszínén alapos magánnyomozást végzett. Megtekintette a hálósoba plafonján a golyó ütötte lyukat, beszerezte a halottkémi, vizsgálati és boncolási jegyzőkönyveket, és felkereste az író barátait.

Ezek ismeretében Wass Albert meggyilkolása már csak összeesküvés eredményeképp képzelhető el, felesége, a halottkém, a boncoló orvos és talán ennél is többek részvételével. Erre azonban semmi bizonyíték nem utal, így nem lesz könnyű dolga, aki ezt a szálát kívánja követni.

Mary, a koronatanú, az akkor 76 éves nyugdíjas zenetanár, a haláleset után két napig sokkos állapotban sírt. Nem lakhatott – de biztosan nem is kívánt tovább lakni – az „elátkozott” házban. A leányához költözött Arizonába, és néhány év múlva meghalt. Költözése után még felhívta az író barátját, Demeter Bélát, csak, hogy elmondja, „Albertnek” nem miatta kellett meghalnia. Ha netalán a halál körülményeiről titkot őrzött, azt sírba vitte, és kevés az esély, hogy valaha napvilágra kerül.

A megüresedett házat pedig a fiúk eladták egy másodgenerációs európainak – úgymond – „jó pénzért”.

Az író öngyilkosságának családi hátteréről vitéz Kiss Gábor így ír 2004. december 6-án:

„Gyors válaszomnak van még egy nagyon fontos értelme: A HÁTTÉR. A fiúk szerepe Albert bátyánk életében. Az én szerény megítélésem a közvetlen találkozók tapasztalataiból indul ki, és emberi sorsok sikerére felépített magatartások eredményét tükrözi. Albert bátyánk egy Istenáldott gyermek és fiatalkorú nemes tehetség volt, amit gyermekei nem kaphattak meg.

Hubát kivéve minden fiú elvárta a sorstól a grófsággal járó ajándékokat. Ez, főleg Amerikában nem kiváltságos, s főleg akkor problematikus, ha az apa a fiai sorsával törődés helyett még csak magyarul beszélni nem is tudó mostohaanyákat visz a családi közösségbe. Albert bátyánk nem volt boldog és megelégedett a feleségei és fiai viszonyával kapcsolatban, megítélésemben ez okozta az öngyilkosság tragédiáját.”

A közelben lakó, ma 88 éves barát, Demeter Béla így összegez: „Albert nem jelezte felénk efféle szándékát, de nincs kétségem, hogy öngyilkos lett”.

Idős korra változik az ember. Az autóbalesete után küzdelmessé vált számára a járás, majdnem teljesen elhagyta a látása és egyéb érzékszervei. Kiesett a napi rutinból. Elérte a kilencven évet, és úgy érezte, betelt a pohár.

Aztán meg: sokat csalódott. Azt vártuk, hogy a szabad Magyarországon majd elismerik a nemzetért végzett munkáját, tárt karokkal fogadják, és kiadják a könyveit. Ehelyett továbbra is feketelistán maradt. A könyveiben megírta a románok tetteit, a magyar kormány meg félt tőle, hogy rontja a magyar–román kapcsolatokat. Pedig hát nem volt ő olyan veszélyes! A románok sem törölték el az ellene hozott halálos ítéletet. Nekünk kettő – sőt, a Székelyfölddel három – hazát adott az Isten, de mind el is vette. Erdélybe nem akart menni a románok miatt, Magyarország lett volna a kompromisszum. Utolsó csepp lett a pohárban, ahogyan a magyarsági igazolással megalázták.

Életének utolsó napjaiban úgy érezte, minden munkája és önfeláldozása hiábavaló volt.

Az erdélyi arisztokraták régen ifjú korukban kaptak egy puskát. Ha megsértették a becsületüket, azzal torolták meg, és ha például adósságba keveredtek, amit nem tudtak visszafizetni, akkor magukat lőtték vele föbe.³¹

A Wass Albert öngyilkosságának okát kutatók „miért tette?” kérdése ellenében én inkább azt kérdezem: „miért NE tette volna”? És egyetlen érvet nem tudok találni, ami e világban maradásra készítette volna.

Az írófejedelem hamvait három részre osztották: az első az astori temetőbe, második a marosvécsi Kemény-kastély parkjába került, a harmadikat pedig – fia elmondása szerint – szétszórták az Istenszéke ormán.³²

Kezemben Albert bátyám fotográfiája a tizenhetedik dédunokával. Barázdás arcáról sugárzik a boldogság és a szeretet. Nagy a család. Az író alatt piramist alkot öt fia, számtalan unokája és dédunokája. Egyikük-másikuk manapság feltűnik egy-egy

szoboravatón vagy Wass Albert-esten, s bizonyára nincs ellenükre a Wass-leszármazottnak kijáró szeretet.

Az astoriak jó szívvel emlékeznek a titokzatos magyar grófra, akinek a portája mindig teli volt virággal, szerette a természetet, az állatokat, de az embereket nem. Második feleségével boldognak látszott, „gyerekfarmot” akartak építeni a telkükre a fiatalok oktatására.³³

Halálát illetően megoszlanak a vélemények: *„Nem hiszem el az öngyilkosságot, mert jellemében azt sohasem fedeztem fel, nem tűnt zavartnak vagy ingatagnak, hanem kiegyensúlyozottnak.”*³⁴ Mások szerint pedig: *„Nagyon fáradt volt, öreg volt, nem érezte magát hasznosnak, elege lett mindenből.”*³⁵ Csak abban egyeznek, hogy szerették.

S hogy Wass Albert halálát illetően miért nem nyugszanak meg ma sem a kedélyek? A nemzetek elvárják, hogy történelmi személyeik, hőseik, mint Wass Albert, ne egyszerű halállal távozzanak. Rangjukhoz méltóbb, ha magasztos ügyért életüket áldozva vértanúként vagy mártírként vonulnak be a halhatatlanok közé.

Wass Albertről is balladisztikus és népmesei motívumokkal szőtt történetek röppentek fel, amelyekben titokban Magyarországra látogatott, vagy halála előtt megásta saját sírját.³⁶

Ám a hazafi, a politikus, az írófejedelem e „méltóbb” befejezés híján is helyet kapott a magyar szívekben. Egyházi iskoláink már oktatják szellemiségét. Olyan árt indított a nemzet lelkében, amit meggátolni nem, csak késleltetni lehet.

Egy emlékebe kapott fénykép

Kiegészítő jegyzőkönyv³⁷

Ügyiratszám: 98-02-4886

Áldozat: Wass de Czege

Közreadja: Chris Daniels seriff

Lake megye,

West Ruby utca 360

Tavares, FL 32778

Jegyzőkönyv

Ügyirat: 98/02/4886;

Áldozat: We.

Gyilkosságra utaló megjegyzés: nincs.

Megjegyzés: Öngyilkosság.

Dátum: 1998. 02. 29.

Bűnügyi jegyzőkönyv

Ügyiratszám. 98/02/4886.

Jelentés időpontja: kedd, 1998. febr. 17., 3:20.

Tanú: Mary Wass de Czege, feleség, tel: 352-759-2255.

Másolatot kap: Geza Wass de Czege, postázva: 1998. március 3.

Beszámoló (kézírással)

Helyszín: Cedar Crest 54729, Astor Park, FL

Febr. 17-én Branton körzeti megbízott a fenti címre érkezett öngyilkosság ügyében. A helyszínre érkezés után felvette a kapcsolatot az áldozat feleségével, Maryvel, aki előadta: együtt tévéztek, amikor az áldozat felkelt, és a hálósobába távozott. Lövést halott, és amikor bement, ott találta az áldozatot az ágyon fekvő, lött sebbel a fején. Azonnal hívta a rendőrséget. Mary elmondta: az áldozat korábban is fenyegetőzött öngyilkossággal, öregnek tartotta magát, nem akart tovább élni, ráadásul anyagi gondjai voltak.

Megbízott megtekintette a helyszínt: az áldozat fején lött sebbel feküdt az ágyon. Lábánál egy ezüst-kék Barrell típusú fegyver feküdt, valószínűleg egy 44-es.

Helyszín átadva a helyszínelőknek.

Mary informálta megbízottat arról is, hogy előző nap a családdal nagy vita kerekedett, az áldozat öngyilkossággal fenyegetőzött.

Áldozat/Tanúk

Hivatkozás: halotti vizsgálat. Wass de Czege, Albert. Tel.: 352-759-2255, Cedar Crest 54729, Astor Park, FL, 32007.

http://i1119.photobucket.com/albums/k629/saturnus83/Magyar%20Irodalmi%20Lap/Agolyoacuteuumloumlttelyukaszobamennyezeteacuten_zps0eb0c861.png

A golyóütötte lyuk a mennyezetten

Halotti jegyzőkönyv³⁸

Időpont: 1998. 02. 17., kedd; Cedar Crest 54729, Astor Park, FL, 32007.

Eset típusa: befejezetlen

Eset száma: 98/02/4886

Bejelentő: Mary Wass de Czege tanúsítja:

- 1. hallotta a lövést;**
- 2. az áldozatot maga találta meg a hálószobában;**
- 3. az áldozat korábban fenyegetőzött öngyilkossággal.**

Áldozat: Wass de Czege Albert.

Helyszín: hálószoba a ház délkeleti sarkában.

Autopszia: igen.

Nyomozó: Lynn Wagner.

Hívás ideje: 03:57.

Kiérkezés ideje: 04:38.

Beszámoló (kézírással)

(Előadja: Lynn Wagner nyomozó. Kiérkezés: 04:38. Jelen vannak: Mock őrmester, Branton körzeti megbízott, az áldozat felesége és lelkipásztora. Megjegyzés: Lynn Wagner 15 éve ismeri az áldozatot)

A százéves, kétszintes ház bejáratával szemben vezet fel a lépcső az emeletre. Jobbra található a nappali, ahol a feleség tartózkodott. Balra fordulva a földszinti hálószobába lehet jutni (a ház északkeleti sarka). Bent az ágyon hanyatt feküdt az áldozat, lába a földet érte (észak irányban). Lábánál kézfegyver feküdt, az üres pisztolytáska az éjjeliszekrényen volt.

A koponya a szemöldök felett erősen sérült. Úgy tűnik, az áldozat a szájába helyezte a fegyvert, miközben a lába a földön volt, előrehajolt, majd meghúzta a ravaszt. A lövés hátravetette az áldozatot. Ruházata: pizsama.

(Megjegyzés: Az áldozat magyar gróf volt, hazájában nőtt fel. Sportot, természetet kedvelő ember volt, egész életében vadászott. Fegyverek közt élt, ismerte azokat.)

Wagner nyomozó kihallgatta az áldozat feleségét, Maryt: a hölgy előadta, álmatlan éjszakáikon kávéztak és tévéztek a nappaliban.

Az áldozat egészségi állapota megromlott az utóbbi időben egy hónapokkal ezelőtti komoly autóbaleset következtében. Ez a 40-es főúton történt a postahivatalnál. Sokszor beszélt céltalanságról, ürességről, kiégésről; megtakarításai elfogytak, pénzügyi problémáik voltak. Előző nap Mary elhívta az áldozat fiát Dél-Floridából, aki abban a hitben távozott, hogy a gondok megoldódtak.

Rövidebb beszélgetést követően az áldozat felállt, és a hálószobába sietett. A feleség azt hitte, lepihenni megy.

Egy perccel ezután Mary lövést hallott. Tudta, mi a helyes ilyenkor, és azonnal hívta a 911-et, majd az egyik szomszédot.

Semmilyen jel nem utal idegenkezűsége. Az ügy lezárva.

Vizsgálati jegyzőkönyv³⁹

Közreadja: Farley Caudill helyszínelő

Eset: Albert Wass de Czege

Eset típusa: Halotti vizsgálat

Bejelentés ideje: 03:45

Kiérkezés: 05:20

Vizsgálat vége: 07:10

Szinopszis: 1998. február 17-én 3:45-kor Farley Caudill értesítést kapott a Lake megyei seriffől: készítsen jegyzőkönyvet egy főbelövéses esetről.

Kb. 05:20-kor Caudill a címre érkezett. Leírás: fehér, kétszintes faszerkezetű ház. A seriffirodától már ott tartózkodott két fő. A bejárat lámpa égett, a házban is világos volt.

Kb. 05:27-kor Caudill találkozott Brantley-vel, aki a köv. információkat adta át:

1. Az áldozat és felesége kb. éjjeli 3-kor felébredt, és kiment tévézni a nappaliba.

2. 03:20 körül az áldozat szó nélkül átment a hálószobába (ház északkeleti

sarka), ezt követően fejbe lőtte magát egy 44-es revolverrel.

3. áldozat rossz egészségi állapotban volt. Ok: egy évvel korábban elszenvedett autóbaleset.

Kb. 05:30-kor Caudillt körbekísérték a helyszínen. Caudill belépett a főajtón, majd balra fordult (keletnek), a hálószoba felé. Az ajtó ki volt támasztva (az északnyugati falnak).

A szobában két duplaágy áll egymás mellé tolva, fejjel a nyugati falnak. Az áldozat az ágy északi oldalán feküdt hanyatt, fejjel déli irányban. Lába a földet érte, bal oldalon feküdt a 44-es Smith and Wesson 292-es revolver (gy. száma: N336752).

Az áldozat világos pizsamát viselt, amit elöntött a vér. Fején komoly sérülés látszott, agya szétfröccsent, a koponya elülső része nyitva. A vér betérítette a hálószobát. Semmilyen jel nem utal közvetett célpontra.

Kb. 05:50-kor Caudill képeket készített a helyszínről. Eszköz: Pentax K1000 35mm-es kamera, Vivitar vaku, 100 dines film.

06:10-kor Caudill videofelvételt készített egy RCA VHS kamerával, benne Polaroid T-120 kazettával.

06:40-kor Caudill Hicks segítségével helyszínrajzot készített. Ennek alapján rekonstruálható az esemény.

06:50-kor Caudill begyűjtötte a fegyvert.

06:55-kor a Beyers Temetkezési Váll. (South Central Av. 279, Umatilla, FL.) két munkatársa, Rick Vincent és Doug Hasley megérkezett, hogy elszállítsa az áldozatot a leesburgi kórházba.

07:05-kor az áldozatot zsákba tették, pecsét száma: 002705

07:10-kor Caudill kiürítette a helyszínt, majd elkísérte a temetkezési vállalat embereit Leesburgba.

08:01-kor Caudill megérkezett Leesburgba, a kórházba. A holttestet beszállították, majd Caudill távozott.

Kb. 10:00-kor Caudill visszatért az intézetbe, hogy részt vegyen az autopszián.

(Atvételi nyugták a fegyverről, a felvételről és a kellékekről, számuk: 35230-31-37)

Kórházi jegyzőkönyv⁴⁰ (záróvélemény)

Közreadja: dr. Susan M. Rendon, M. D.

Időpont: 1998. 04. 27

Eset: MA-111-98

Következtetés: Ez a nyolcvanéves* idős ember közeli lövés áldozata, ami a fejre irányult. Öngyilkosság.

Halál oka: Erős vérvesztés. Fejlövés.

Mód: Öngyilkosság.

(Klinikai vizsgálat eredménye csatolva, elvégezte: Michael I. Schaffer PhD.)

Megjegyzés:

**Ez nyilvánvalóan elírás (Wass Albert kilencvenéves korában hunyt el. – A ford.)*

A kiegészítő-, halotti-, vizsgálati- és kórbonctani jegyzőkönyvek fordításait (utóbbit kegyeleti okból rövidítve) Wass Albert könyveinek kiadója, a Kráter Műhely Egyesület elnöke, Turcsány Péter úr szíves hozzájárulásával teszem közzé.

Az áttekinthetőség kedvéért betűmérettel, ill. betűvastagsággal eszközölt kiemelések, valamint bekezdések tőlem származnak.

D.-M.

Jegyzetek/Függelék

1. Wass Albert Levele Doma-Mikó Istvánhoz. 1989. jún. 17.
2. Dunai valódi neve Hársfalvy Lajos. Az autóbalesetben vele halt apja is (München, 1987. okt. 4.), anyja felgyógyult
3. Az ebéd (megj. Magyarország, 1989. dec.26.) ; Akinek nem hajlott a dereka (megj. Magyarország, 1990. márc.2.) ; Az idő ablaka (megj. Magyarország, 1990. ápr. 17.)
4. Magyarország, 1990. okt. 19.
5. 1993. július 9.-én halálhírét keltik (Amerikai Magyar Népszava?), amit átvett a floridai, amerikai emigráns, az európai és a magyar sajtó
6. Kanadai Magyarország (Lukács Éva: Exegi monumentum)
7. Márkus Béla: Hozsánna néked, Wass Albert? (Két dokumentumköteg margójára) 2007. 06. 05. 01:05
8. Tamás Barna: „Csillag-ösvényen hazatérek újra” – Wass Albert élete
9. Gömöriné Fajta Anna: Adjátok vissza a hegyeimet! Filmajánló. 2008. www.communio.hu
10. Inámi Zsófia: Wass Albert nem lett öngyilkos. Forrás: Fényhíd, 2003. március 03.
11. 1929. július 12–14.: Országos bajnoki céllövő verseny. 50 méterre puskával az új nemzetközi versenytáblán 10 találat, 97 körrel országos rekordot állított fel
12. W. A. levele Zas Lórántnak 1996. január
13. Wass Albert védelmében Demokrata, 2003. 10. szám
14. Forrás: Demeter Béla, 2009. december
15. W. A. levele Zas Lórántnak 1990. május 17.
16. Wass Albert életútja dátumokban, sorsfordulatokban. Erdélyi Napló, 1990. nov. 9.
17. Forrás: Turcsány Péter , 2010. január
18. W. A. Medvigy Endrének írott levele, 1993. febr. 27.

19. W. A. Zas Lórántnak írt levele 1990. márc. 23-án
20. W. A. levele 1994-ben.
21. W. A. írása 1947 áprilisában.
22. Habár a hegyeit nem, de magyar állampolgárságát megkaphatta. 2007. okt.
- 29.23. W. A. levele Serényi Istvánhoz, 1994. augusztus 10-én
24. W. A. levele 1996. március 11-én
25. W. A. levele néhai gazdatisztje lányának, Balázs Ildikónak 1996. május 1.-én
26. W. A. levele Zas Lóránthoz 1997 januárjában
27. Kráter Kiadó, vagy: Esztendőök, amik tízszeresen számítanak
28. Balázs Ildikó riportja Lukácsi Évával: Wass Albert élő hagyatéka és emléke
29. Takaró Mihály: Gróf Czegei Wass Albert 1908–1998
30. Ruth Kiss közlése
31. Forrás: Demeter Béla, 2009. december
32. Id. 9-es lábjegyzet
33. Ruth Colman, Wass Albert szomszédja, 2006
34. Ralph Reeder, építész, 2006
35. Ruth Kiss, 2006.
36. Id. 13-as lábjegyzet
37. Kiegészítő jegyzőkönyv, Kráter Műhely Egyesület
38. Halotti jegyzőkönyv, Kráter Műhely Egyesület
39. Vizsgálati jegyzőkönyv, Kráter Műhely Egyesület
40. Kórbonctani jegyzőkönyv, Kráter Műhely Egyesület